

Zaterdag 27 juli 1918 – ochtendeditie

De Vossische Zeitung ontleent aan het te Namen verschijnende blad l’Echo de Sambre et Meuse een open brief aan koning Albert, waarin de schrijver Henquinez, directeur-generaal van het ministerie van onderwijs, de koning op het hart drukt het initiatief te nemen om tot vrede te komen. Hij herinnert aan de verklaring van de Duitse rijkskanselier nopens België en laakt de Belgische politici die elk vredesvoorstel als verraad beschouwen. België is aan het eind van zijn krachten gekomen en derhalve mag de koning niet langer aarzelen om Hertling’s formule: "teruggave van België tegen de Duitse koloniën en waarborgen voor de ongestoorde economische ontwikkeling van Duitsland" ernstig te overwegen.

Baron Beyens over de Belgische onzijdigheid.

In het 1 juli nummer van de Revue des Deux Mondes besluit baron E. Beyens, de oud gezant van België te Berlijn en later minister van buitenlandse zaken te Havre, zijn studie over de politiek der verschillende kleine volkeren met de bespreking van de internationale toestand van België:

De Revue is hier te lande nog niet aangekomen en we kennen het artikel nog slechts door besprekingen en aanhalingen in de Franse en Engelse pers. Baron Beyens zou dan van mening zijn, dat er ook nu nog steeds zekere voordelen aan de onzijdigheid verbonden zijn: Duitsland zou stellig graag zien, zegt hij, dat België zijn uitzonderlijke positie onder de oorlogvoerenden zou opgeven, maar België heeft er belang bij aan zijn onzijdigheid tot het einde van deze oorlog vast te houden. Bij de vrede wordt het echter heel anders, dan zou België in overeenstemming met Engeland en Frankrijk verklaren, dat de traktaten van 1839 vervallen zijn.

Le XXe Siècle is natuurlijk zeer in haar schik met deze bekering van baron Beyens, die als minister het behoud der onzijdigheid ook voor na de vrede verdedigt. Het blad weet zelfs mede te delen, dat indertijd in de ministerraad onenigheid is geweest op dit punt tussen baron de Broqueville en minister Renkin enerzijds en baron Beyens anderzijds.

In wat wij tot hiertoe van het artikel leerden kennen, is ook nog van belang, dat baron Beyens gewaagt van een Duits voorstel van hercentralisering, waarbij de Russische garantie zou vervangen worden door de garanties van Italië, van Amerika en van Japan. Ook daartegen echter verzet zich de Belgische oud-minister; er mag van de traktaten van 1839 niets blijven bestaan.

Zaterdag 27 juli 1918 – avondeditie

De Belgische parlementaire commissie.

Men schrijft ons:

De Belgische parlementaire taalcommissie, waarvan de samenstelling in het avondblad van 25 dezer is medegedeeld, zal bestaan uit vier Walen, vier Vlamingen en twee Brusselaars; het elfde in een telegram met Havre genoemde lid is ons, wanneer zijn naam tenminste zonder fouten is overgeseind, geheel onbekend.

Van de vier Walen – Empain, Borboux, Hallot en Hubin – is de laatste vooral een vurig Wallonisant. Hij is socialistisch afgevaardigde voor het arrondissement Hoei en was voor de oorlog evenals zijn vriend Jules Destrée, voorzitter van een radicale bestuurlijke scheiding.

De Vlaamse leden zijn allen te vinden voor een radicale oplossing in Vlaamse zin. Van Cauwelaert en Pécher (katholieke en liberale afgevaardigden voor Antwerpen), Buysse (liberaal, Gent) en Standaert (katholiek, Brugge) brachten in 1913 allen een gunstige stem uit op de Vlaamsgezinde amendementen en op de laatste schoolwet; allen zijn ook besliste voorstanders van de vervlaamsing der Gentse universiteit (gunstig advies tijdens de besprekingen in de kamerafdelingen en stellige beloften aan de hogeschoolcommissie).

De twee andere leden Devèze en Theodor verklaarden zich bij de bespreking van de schoolwet tegen de Vlaamse amendementen; in de afdelingen onthield Theodor zich bij de stemming over het beginsel der hogeschoolvervlaamsing: Devèze was afwezig.

Zoals men ziet, zijn dus vrijwel alle schakeringen, die in het parlement aanwezig zijn, in de commissie vertegenwoordigd.

Brussel bij dag (KVdW).

Brussel, 19 juli.

Wie het voorrecht der verbeelding geniet en voor wie tijd en ruimte voordelig zijn, kan zich tegenwoordig te Brussel in een grote badplaats denken, bij het einde van 't seizoen en het uitwijken der tijdelijke gasten. Mits deze derde voorwaarde dan - ik verhaast mij ze bij de vorige te voegen, al behoort ze reeds bij de eerste - dat hij zich in de menigte te isoleren weet, een atmosfeer weet te genieten buiten de beweging die ze vertroebelt, de indruk mag ondergaan van een decor zonder zich te laten storen door wie of wat het stoffeert.

Brussel is verre van uitgestorven. Demografische tabellen heb ik voor het ogenblik niet te mijner beschikking, maar, buiten alle statistiek om, kan ik u verzekeren dat het bij ons, en niet alleen in cinema's en cafés, vrij druk kan zijn, al is er natuurlijk geen vergelijking met de

vooorlogse toestanden, en hoe groot op sommige dagen de Duitse toevloed moge zijn. Ebbe en vloed wezen dan ook, op sommige uren, tegen de avond vooral, niet vol en niet zo licht meer; het tempo ervan is eerder allegro en zelfs allegretto geworden: de mensenstroom is blijven bestaan, en ik zal de laatste zijn om hem te loochenen of zelfs te verloochenen.

Maar ik vraag u, hem met mij en in mijn gezelschap - uitstekend tegen melancholische lusteloosheid - te vergeten; en dan krijgt ge ongetwijfeld die indruk van een badplaats, einde september. Dat ligt nu in de eerste plaats aan het feit, dat zo goed als alle grote magazijnen gesloten zijn. Die magazijnen, deze der middenstad vooral, hadden, ge weet het, hun bestaan te danken aan de behoefte die wij, heren, gevoelen aan het bedekken van onze naaktheid, en vooral aan de zucht der dames, hun gelijkaardige behoefte op te voeren tot een veeleisende, wispelturige en steeds wisselende kunst. Onnodig er u aan te herinneren, dat er onder- en dat er bovenkleden zijn; dat de eerste uit dunne lijnwaden, katoenen en dergelijke stoffen gemaakt zijn, terwijl de tweede vervaardigd worden, in de meerderheid der gevallen, uit wollen weefsels. Beide soorten stoffen of weefsels zijn nu echter sedert maanden in beslag genomen, in zoverre dat wie ze nog gaaf en onversneden bezit zich mag verheugen in een klein fortuin: het nodige voor een paar beddenlakens is, nieuw, een paar honderd frank waard, en een damestoilet geldt, wat de grondstof betreft, niet veel minder dan duizend frank. - De winkels nu waar zulke grondstoffen verkocht of verwerkt werden, zijn door de aard der zaak gesloten: het enige wat ge er nog gedaan kunt krijgen is, er uw afgelegde kleden van in vredestijd te laten keren, de lijfspreuk van Bredero tot troost indachtig. De schoenenwinkels, die geen fabricaat beneden de tweehonderd vijftig frank meer aan te bieden hadden, hebben voor een goed deel het voorbeeld der klerenmagazijnen gevolgd. En zo

komt het dat Brussel er als een zich tot de winterslaap voorbereidende badstad is gaan uitzien.

Als men zich verder maar kan voorstellen - wat misschien minder gemakkelijk is - dat bewuste badplaats, ook na het seizoen, blijft teren op tombola's, antiquiteiten en ijsroom.

Tombola's zijn hier te lande altijd een aangenaam tijdverdrijf geweest: een papiertje kopen en het te mogen uitwisselen tegen een pendule of een levend varken, is een zeer bijzonder genot. Dat genot wordt dubbel groot, in deze lastige tijd, als de te winnen prijzen uitsluitend uit levensmiddelen bestaan, en krijgt een nobel karakter, als de bestede gelden dienen om wat armoede te lenigen. Vroeger kochten sommigen langs de weg van een loterij Chineesjes af van hardvochtige mandarijnen, de raseigen liefhebberij kan thans aangewend voor nijpender realiteiten: neem ons derhalve niet kwalijk als wij onze zeldzame centen verspillen aan zulk dubieus waagspel. Vooral, als dat waagspel de gesloten magazijnen weer gaat openen.

Ik verzeker u, dat de talloze uitstallingen van tombolaprijzen de Brusselaar, die er de tijd voor heeft - en wie heeft die niet, helaas! -, soms heel aardige verrassingen voorbereiden. En hier bedoel ik nog geenszins de zichten op Venetië uit postzegels geplakt, of de dessertborden waar het hoofd der oorlogvoerende vorsten in opgediend wordt, zoals het schitterend prijkt op sigarenbandjes. Ik heb het veel meer over de stukken echte zeep - waarde: vijftien of twintig frank - of de kruik authentieke oude klare - koopprijs: een frank of veertig - die uw gelukster u tegen de gift van een markbriefje voorspiegelt. Want deze tombola-uitstallingen worden soms echte folterkamers, als ge geen mark te verteren hebt: ze tonen gevulde kistjes sigaren, waarvan de eenheden in vrede tijd wel tien centiemen waard konden zijn, maar nu één frank kosten; ze reiken u

pakken tabak toe, die ge anders tachtig frank het kilo zult betalen, zonder trouwens de minste zekerheid dat zij niet uit kastanjeblaren bestaat.

Maar wenden wij onze ogen af van zulke bekoorlijke schatten; ik vind wel eens tijd en gelegenheid om u, Hollanders, tot troost van eigen ontberingen, een tafereeltje op te hangen, een lijstje op te maken van wat het leven hier tegenwoordig kost. Voor heden wil ik het houden bij het verhaal van hetgeen verder aan Brussel het karakter van een badplaats in rust ... afneemt, ik bedoel: wat onze modewinkels weer kwam maken tot aandachtprikkelende gelegenheden.

Na de tombola's noemde ik de antiquiteiten. Niet met honderden, maar toch met tientallen zijn de nieuw geopende antiquariaten in Brussel te noemen. Er dient bijgevoegd, dat het begrip antiquiteit een grondige herziening heeft ondergaan, herziening die vermoedelijk gepaard ging met deze der Brusselse zolders. Aanvang 1915, toen de oorlog nog in de luren lag, kreeg ik het bezoek van een meneer die er uiterst deftig uitzag - de enige allicht die te dien tijde een hoge zij droeg -, die voortreffelijk Hollands praatte, en.... alles wilde opkopen wat hij om zich heen zag: van een paar schilderijtjes die hij aan de wand zag hangen af tot de stoel toe waar hij op zat, en dien ik geërfd had van mijn grootvader. Ik heb die dag geen zaken gedaan, en die heer ook geenszins het adres gegeven van vrienden die in de nood zaten (zulke vrienden heb ik niet), zoals hij mij vriendelijk vroeg. Waarschijnlijk heeft hij echter elders meer geluk gehad. En met dat geluk heeft hij nu al die antiquiteitenwinkels kunnen openen. Daar nu verkoopt men allerlei, dat nooit voor antiek heeft gegolden. Is een paar gelapte laarzen antiek? Men verkoopt ze voor honderd vijftig frank, aan een adres dat ik te uwer beschikking houd. Is een fotografisch portret van Multatuli antiek? Ik weet er een te koop, waar ik de prijs van vragen zal op een wenk van uwentwege ...

Dit alles leert ons één ding: er zijn heel veel mensen, die tegenwoordig geld te kort hebben en daarom alles verkopen wat zij niet broodnodig hebben. De loterijen echter zouden kunnen bewijzen, dat er ook wel heel veel mensen zijn, die tegenwoordig geld te veel hebben. En dat is, als ik mij niet vergis, een economisch probleem.

Te veel of te weinig geld: wat de vele nieuwe ijssalons betekenen, is minder gemakkelijk om te zeggen. Ik stel mij zelfs niet zeer goed voor aan welke behoefte zij beantwoorden. En vraag mij af van wat die betrekkelijk goedkope ijsroom gemaakt wordt, in deze tijd dat weinig voedingswaren zo zeldzaam en zo ... roomvrij zijn als de melk, die wij daarenboven een frank vijftig per liter betalen. Wie tegenwoordig geen zuigeling is, mag van geluk spreken! Al kan het, anderzijds, weer geen geluk heten, de afwezige melk te moeten vervangen door verdachte crême à la glace, of biertjes en likeuren die het niet minder zijn, en trouwens verkocht worden tegen prijzen! ... Weten de Brusselaars die in Holland verblijven hoeveel thans een fles echte geuzelambiek kost? Evenveel als voor de oorlog een geurige Nuits St. Georges of een fijne Pontet-Canet: de som van zes frank vijf en twintig.

Intussen - nieuw verschijnsel, dat enige afwisseling brengt in ons, wel bezet, nochtans leeg bestaan, - intussen nemen de cafés onrustbarend in aantal toe. Waar tombola's, antiquariaten en ijsroom-rooms (twintig maal na mekaar uit te spreken) enige ruimte open laten, komt er een koffiehuis. In 1915 hadden wij de vermenigvuldiging der bioscopen gevreesd: mijn stadsgenoten bewezen de uitnemendheid van hun smaak, door er drankhuizen boven te verkiezen. En die nieuwe drankhuizen zien er wát chic uit, een chic, die door de Duitse officieren ten zeerste wordt gewaardeerd. Al is daar nochtans een vlekje, een blauw vlekje. En dat heeft weer het rekwireren van ons linnengoed gedaan.

Ge zijt goed genoeg op de hoogte van de koffiehuisgebruiken, om te weten dat de bedienden ervan zich plegen te omgorden met een spierwit schort, terwijl over hun arm een even blank servet in bevallige plooiën pleegt te hangen. Welnu, daar is het mee uit. Nog worden er schorten gedragen, maar het zijn blauwe schorten, reeds afgewassen schorten, boezeroenkleurige schorten die doen denken aan roetzwarte stokers op stinkende locomotieven van de buurttram. Terwijl de sierlijke servetten - wie zou het hebben durven dromen? - eenvoudig vervangen werden door schotelvodden.

Ziedaar een eerste overzicht van wat Brussel ons voor het ogenblik aan nieuws en wisselends biedt. Ge kunt het zien van op de tram. Ge bemerkt het ook van op het voetpad, als een eenvoudig wandelaar die zich nog niet moet schamen om zijn schoenen. Maar het best van al ziet ge het van op de hoogte der Brusselse hangende tuinen.

Want dit is het allernieuwste. Ge weet dat alle beschikbare grond bij ons in moestuin is herschapen: dat is zo sedert ruim drie jaar. Maar dit vierde jaar bleek het ontoereikend. En nu hebben wij alle zinken daken, al stonden zij twintig en dertig meter hoog, eveneens tot moestuin verheven. De erwten komen er prachtig op. En vandaag eet ik voor het eerst snijbonen, die een heerlijk symbool van het zo nodige "sursum corda" zijn....